

[Bomholt.]

absolutte uafhængighed. Selv højesteretsdommere kan, såvidt jeg ved, have biindtægter, har det vel ikke sjældent, men det kan ombudsmanden ikke.

I modsætning til den svenske ordning skal hans område også omfatte ministrene, alle 12 med statsministeren i spidsen, og også justitsministeren er underlagt hans område. Hvis en folketingsmand her i salen påtaler en uregelmæssighed i afhøringen af vidner, en uregelmæssighed, der muligvis har medført en skæv domskendelse, og justitsministeren lover at lade sagen undersøge, men faktisk ikke foretager sig videre, har ombudsmanden offentlig påtaleret. Hvis ombudsmanden senere rykker ind i en statstjenestemandsstilling under justitsministeriet, kommer landet til at ligge noget anderledes. Den mulighed kan vel ikke helt udelukkes, at ombudsmanden skæver lidt efter det ministerium, hvor han muligvis efter næste valg må prøve at finde en beskæftigelse, justitsministeriet, under hvilket højesteret befinder sig, eller indenrigsministeriet, hvorunder amtmændene befinder sig. Derimod vil han ikke skæve efter denne rigsdag med henblik på et genvalg, thi vi rigsdagsmænd er som bekendt upåvirkelige af den slags. Ja, det kan ske, at ombudsmanden kun får en valgperiode på ca. 3 år — det er vel gennemsnittet af valgperioder her i landet —, og spørgsmålet er da, om en mand, der får en så kort funktionsperiode, kan kaldes uafhængig, jævnfør bestemmelserne vedrørende dommeres uafhængighed. På den anden side er det tvingende nødvendigt, at han vælges af en nyvalgt rigsdag, da han må være rigsdagens tillidsmand — det er jo i kraft af denne egenskab, han har al sin myndighed.

Jeg ved ikke, hvorledes ombudsmandens påtale af en ministers fejl forholder sig til den parlamentariske ordning iøvrigt. Enhver tilrettevisning eller påtegning på en ministers papirer vil vel komme til bedømmelse her i rigsdagssalen, og en afstemning kan der komme til at vise, hvad rigsdagen mener. Og hvis nu denne mening ikke falder sammen med ombudsmandens?

Det helt naturlige ville jo nok være, om vi først gennemførte en lov om forvaltningsdomstole — de vedrører jo stort set det område, vi her taler om. Så kunne det vise sig, om der fortsat var områder, der burde inddækkes med en ombudsmandsordning. Men nu har vi altså valgt at gå

den omvendte vej, og nogle vil muligvis have den mistanke, at det skyldes, at der er mere vælgermødemusik i en ombudsmandsordning end i en plan om forvaltningsdomstole.

Når det drejer sig om ombudsmandens virksomhedsområde, er det ministrene, der nævnes først, men der er ingen tvivl om, at det er den lille embedsmand, der mest vil få smerterne at føle. Det er toldbetjenten ved skranken, konduktøren i toget, o. s. v., de personer, der har størst berøringsflade med publikum og derfor lettest inddrages i uoverensstemmelser. Det bliver vanskeligt at nå frem til departementschefen, de ministerielle referater er ikke tilgængelige for ombudsmanden; hvis de var det, ville de nemlig ikke blive skrevet. Men toderen, som man møder in figura og i en ubehagelig situation, han kan gøres til genstand for beskrivelse. Hvis ombudsmandsordningen skulle medføre, at der i særlig grad blev sager vedrørende, kort sagt, „sølvsnørene“, vil ordningen formentlig blive af kort varighed. Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi fra socialdemokratisk side ser med betænkelighed på denne side af sagen, dette, at ombudsmandsordningen kan komme til at vende den tunge ende nedad.

I denne forbindelse er der et forhold, jeg ønsker at understrege. Der er ikke fastsat straf for falsk anmeldelse. Enhver kan angive hvemsomhelst til ombudsmanden, og angiveri kan skyldes uheldige motiver, f. eks. at en mand vil have en konkurrent lammet, sålænge undersøgelsen står på, o. s. v. Hvis ikke ombudsmandsordningen skal blive en angiveriinstitution, må der være straf for bevidst falsk anklage, og den må være hård.

Jeg går udfra, at vi må tilstræbe en ordning, der helt og fuldt respekterer tjenestemændenes ret. Efter tjenestemandslovens § 17 har en tjenestemand ret til at blive gjort bekendt med en klage og møde med bisidder. Denne ret kan naturligvis ikke tilsidesættes. Det bestemmes i § 9, sidste stykke, at en ombudsmand i en offentlig publikation, den til 20 000 kr., skal give oplysninger om, hvad den pågældende, der har fået en anmærkning, har anført til sit forsvar. Hvis jeg anklages og skriver 50 sider til mit forsvar, kan ombudsmanden pille de 25 linjer ud, som efter hans mening er tilstrækkelig oplysning om min tankegang. Jeg må naturligvis som fri borger have ret til at godkende, hvad der bringes videre,